

Forslag til Vestland Piratparti

Oktober 2021, versjon 1.0

Oversikt av forslag

Et Digitalt Demokrati med Nytenkning av Kultur og Innovasjon

- *Søk fra folket*
- *Alle får en hånd i kultur- og innovasjonsbudsjettene*
- *Eksperimentelle prosjekter, sårbar kultur og utsatte minoritetsmålgrupper*
- *Allment eide prosjekter og privat eide*
- *Oppkjøp av eksisterende- og tidligere prosjekter*

En Transformasjon av Boligmarkedet med Reversering av Maktstrukturer

- *Legalisering og Lovlig Beskyttelse av Leiestreik*
- *Lovlig Garantert Rett til Kjøp av Egen Bolig for Langtidsleiere*

Motmiddel mot Boligpress

- *Utflytting av Arbeidsplasser fra Oslo og andre Pressområder*
- *Integrasjon av Lav- og Høypressområder via Kollektivtransport*
- *Omfattende Satsing på Universiteter, Høyskoler, Innovasjons- og Vekstmiljøer utenfor Høypressområder*

Et Digitalt Demokrati med Nytenkning av Kultur og Innovasjon

Piratpartiet ønsker å utnytte de mulighetene som digitalisering gir oss til å demokratisere og folkeliggjøre den offentlige støtten til kultur og innovasjon. Vi vil tenke nytt med hele konseptet om offentlig støtte, ved å fokusere mer på grasrotbevegelser og grasrotinitiativ for kultur og innovasjon, og i samme slengen avbyråkratisere hvordan offentlig støtte fungerer. Til syvende og sist vil vi sørge for å gjøre kultur og innovasjon mer egalitært, i det at vi tar den økonomiske makten fra kultur- og innovasjonseliten, og plasserer store deler av den i hendene på vanlige folk som så kan være med på å bestemme hva slags kultur- og innovasjonslandskap samfunnet vårt skal ha. Hvordan vi tenker å oppnå dette følger i beskrivelse under.

Søk fra folket

Vår tanke er at Norge skal få en egen offentlig nettportal (et eller flere sammenhengende nettsteder og app'er) hvor individer eller grupper kan legge ut søknader til det norske folk om støtte til et kultur- eller innovasjonsprosjekt. Alle personer har samme retten til å legge ut

søknader her, men søknadene og hvem som står bak de må være fullt ut åpne for offentligheten. Søknadene skal i utgangspunktet være lavterskel for mindre prosjekter med fokus på enkelhet, mens støtte til større prosjekter vil stille større krav til søkerne.

Alle får en hånd i kultur- og innovasjonsbudsjettene

Gjennom denne digitale løsningen skal minst alle stemmeberettigede personer ha muligheten til å kontinuerlig øremerke midler til prosjekter de ønsker at skal få støtte. Alle personer vil, f.eks. på månedlig basis, få tilført midler i en egen pengekott som utelukkende de styrer. Når de øremerker midler, tar de fra denne potten. Personer kan spare opp så mye midler de vil i denne potten, og alle personer får samme påfyll tilsendt potten sin hver måned. For at øremerkede midler skal bli låst inn og overført til et prosjekt så må det gitte prosjektet oppnå et tilstrekkelig nivå av øremerkede midler, som er minst like stort som søkerens egendefinerte minimum for hva prosjektet trenger for å kunne realiseres.

Eksperimentelle prosjekter, sårbar kultur og utsatte minioritetsmålgrupper

Når midler øremerkes slik med hensyn til folkelig populær stemning kan det fort bli at noen prosjekter som det er mer vanskelig å overbevise folk om - men som likevel har en spesiell eller viktig funksjon - ikke får tilstrekkelige midler. Dette gjelder spesielt eksperimentelle prosjekter, sårbar kultur og utsatte minioritetsmålgrupper. Av den grunn vil det fremdeles finnes mer tradisjonelle søknadsmekanismer for slike prosjekter. Samtidig vil også prosjekter kunne få godkjenning som "Prosjekt for Vanskeligstilt Formål" som vil kunne gi visse fordeler. Blant annet vil dette ligge som en merkelapp på prosjektets profil. Samtidig vil også hver krone øremerket fra stemmeberettigede individer til et slikt prosjekt, også innebære at staten øremerker midler til dette prosjektet fra en pott dedikert til prosjekter for vanskeligstilte formål.

Allment eide prosjekter og privat eide

Et mål med demokratiseringen av kultur og innovasjon skal også være å fokusere mer på prosjekter som er allment tilgjengelige og allment eide, noe som innebærer at de som gjennomfører disse prosjektene er bundet til å gjøre produktet av arbeidet sitt mest mulig tilgjengelig uten hindringer (det skal være gratis) eller degraderinger av produktets kvalitet (hvis mulig må det gjøres tilgjengelig uten reklame eller produktmangler). Sist må det også være mest mulig fritt for andre skapere å gjenbruke prosjektets ressurser, med særlig fokus på åndsverk som skisser, video, musikk, tekster, kildekode, samt data og filer (hvor dette ikke er i konflikt med personvern).

Et første steg mot å endre dette fokuset vil være å tydelig merke alle prosjekter som enten "allment eid" eller "privat eid", med lett tilgjengelige forklaringer på hva disse merkelappene betyr. Den demokratiske viljen har dermed muligheten til å utøve en preferanse i dette spørsmålet, som kan ha betydelig påvirkning på hvordan fremtidens skapervirksomhet vil fungere.

Oppkjøp av eksisterende- og tidligere prosjekter

Det vil videre være mulig å ikke bare støtte nye "ulanserte" prosjekter. Denne nye nettportalen må også gi de stemmeberettigede muligheten å kunne øremerke midler til at staten skal kjøpe opp eksisterende/tidligere prosjekter (eller produktet av disse). Dette er spesielt relevant når det gjelder åndsverk (f.eks. en katalog med sanger, eller patenten for en oppfinnelse) eller fysiske gjenstander (f.eks. en statue eller innovativ installasjon). Dette vil fungere ved at de som eier slike åndsverk eller fysiske gjenstander kan "legge de ut for salg" til allmenningen, med en angitt prislapp som de selv setter. Øremerkes nok midler vil disse godene så kjøpes av staten for den gitte summen, og derifra falle inn under allment eierskap som beskrevet ovenfor.

En Transformasjon av Boligmarkedet med Reversering av Maktstrukturer

Piratpartiet ser på det som et problem at maktstrukturen i boligmarkedet er i altfor stor grad i favør av de som har mest kapital og muligheten til å kjøpe opp boliger de selv ikke trenger og drive opp prisene. Deres profittering på boligmarkedsskvisen, gjennom oppkjøp og videresalg, eller utleie til høye leiepriser, er en utfordring for samfunnet og for retten folk har til en bolig av rimelig god standard i rimelig avstand til lokalene for arbeid og studier. Av denne grunnen ønsker Piratpartiet å innføre lovverk som vil - i hvert fall til i en betydelig grad - reversere denne maktstrukturen, og gi de boligtrengende flere muligheter til å motsette seg harde prispress og andre problemer forårsaket av kapitaleiere med for mye forhandlingsmakt.

Legalisering og Lovlig Beskyttelse av Leiestreik

Piratpartiet vil gjøre for leietakere med leiekontrakt hva arbeidere allerede har muligheten for gjennom sin arbeidskontrakt: å streike. I Norge har vi gode og lange tradisjoner for streiking, med forutsigbar streiking og generelt gode forhandlinger uten store vedvarende konflikter. Slike gode tradisjoner ønsker vi også å skape for leiemarkedet.

Mer spesifikt ønsker vi at det skal bli lov for leietakere å delta i organiserte streiker, hvor leietakerne kollektivt kan holde tilbake leien for å presse en eller flere utleiere til å forhandle om leiebetingelsene. Leietakere som deltar i en slik organisert streik vil i stedet betale leien sin inn på en spesiell midlertidig konto, hvor leiesummen vil være låst til streiken er over, noe som enter skjer når representantene for leietakerne og -utleierne blir enige, eller en maksimum periode på 12 måneder har blitt oversteget.

Videre vil vi beskytte streikende leietakere ved å gi de ekstra beskyttelse fra at boligkontrakten deres blir sagt opp, både i streikeperioden, og i den perioden som umiddelbart følger streiken. Utleieren vil også være forpliktet til å opprettholde alle nødvendige tjenester ved leieobjektet i streikeperioden, slik som strøm, internett, vann- og avfall, strøing av glatt vei og lignende. Dette vil også gjelde reparasjon eller erstatning av viktig aspekter ved leieobjektet.

Utleier har ikke lov til å kreve gebyr eller renter for forsinket leie som følge av streiken, og heller ingen rett til annen negativ sanksjonering som følge av en leiestreik. Etter at en streik har vært gjennomført vil det dog foreligge en venteperiode før en leietaker kan delta i en ny streik.

Lovlig Garantert Rett til Kjøp av Egen Bolig for Langtidsleiere

Piratpartiet mener at det samfunnsmessig gir lite mening at langtidsleiere - de som har leid og har bodd i en bolig lenge og fortsetter å planlegge å bo der - skal tvinges til å være leietakere, i stedet for å kunne bli boligeiere. Piratpartiet vil derfor sikre langtidsleiere av boliger retten til å kjøpe sin egen bolig til et forhåndsbestemt maksbeløp.

For vanlig privat (eller offentlig eid) utleie skal dette være en absolutt rett, men der hvor utleien skjer under særlig spesielle forhold, eller med særlig spesielle formål, skal det kunne forekomme unntak. Dette gjelder f.eks. personer som leier ut deler av sin egen bolig, eller de boligene som er permanent reservert for studenter eller lignende midlertidige formål.

I utgangspunktet foreslår Piratpartiet at et langtidsleieforhold defineres som 4 års sammenhengende leie, og at maksbeløpet for kjøp av egen bolig automatisk settes til 25 ganger den samlede årlige leiesummen, målt etter gjennomsnittlig årlig betalt leiesum for de siste 2 årene.

Motmiddel mot Boligpress

En av de mest direkte måtene vi som samfunn kan bekjempe boligpresset i enkelte urbane områder på, er ved å redusere selve presset. Dette vil Piratpartiet oppnå gjennom utflytting av arbeidsplasser samt integrering av land og by, mer nærmere forklart under.

Utflytting av Arbeidsplasser fra Oslo og andre Pressområder

Piratpartiet vil flytte eksisterende statlige jobber ut av Oslo og lignende pressområder, til områder som greier å kombinere god infrastruktur, spesielt for transport og internett, sammen med lavt eget boligpress og gode forutsetninger for nybygging.

Her skal digitale løsninger sikre fortsatt effektiv kommunikasjon mellom statlige avdelinger, mens ekspressruter for kollektivtransport og ekspressleveranse fra Posten vil gjøre opp for de ikke-digitale behovene for møter og materiell forflytning som blir påvirket av utflyttingen.

Integrasjon av Lav- og Høypressområder via Kollektivtransport

Piratpartiet vil aggressivt fokusere på en mangesidig og målrettet forbedring av kollektivtransporten, for dersom avstand i tid kan kuttes for transport mellom områder med høyt boligpress til områder med lavt boligpress, så vil lavpressområdene i praksis bli integrert med høypressområdene.

Når avstand på slikt vis gjøres stadig mer trivielt, samtidig som at andre faktorer som avganger, kostnad for passasjerer, og komfort ved reisen også forbedres, da forsvinner mye av boligbehovet som bidrar til boligpresset. Den idelle situasjon vi ønsker å oppnå er den hvor alle personer har tilgang til all den transporten de trenger når de trenger den. En slik transformasjon av vårt kollektivtilbud vil måtte innebære praktisk talt ubegrensede avganger, lynrask hastighet på kjøretøy, og skattefinansiert bruk. Slike ambisjoner vil vi kunne arbeide i retning av gjennom aktiv politisk- og teknologisk innovasjon, noe som vi ønsker å støtte. Innenfor samtiden ser vi allerede et potensial for slike løsninger med selvkjørende kjøretøy (som fjerner barrieren i sjåførkostnader) og elektrifisering av kjøretøy (som reduserer forurensningsutfordringen).

Dette fokuset vi har på kollektivtransporten kommer av at byer og urbane områder har begrenset med areal som kan brukes til boliger, uten å kutte i kvaliteten på eksisterende boliger ved å gjøre de trangere, fjerne grøntområder og parker, og legge ekstra press på det lokale tjenestetilbudet. Av slike grunner ser Piratpartiet for seg en økning av antall boliger gjennom regional integrasjon som en bedre løsning for boligproblematikken, heller enn boligbygging i pressområder der hvor de overnevnte negative konsekvensene vil resultere.

Omfattende Satsing på Universiteter, Høyskoler, Innovasjons- og Vekstmiljøer utenfor Høypressområder

Institusjoner som driver med forskning og læring, samt de bedriftene innenfor innovasjon og -vekst som blir til som en følge av disse kunnskaps- og kompetansemiljøene, er med å bidra til en konsentrasjon av befolkningen i høypressområder. Piratpartiet vil derfor styrke universiteter og høyskoler i lavpressområder, og tilrettelegge mer for innovasjons- og vekstmiljøer her fremfor i høypressområder. Dette vil gjøres ved at nye ansettelser og nye forskningsprosjekter i større grad konsentreres rundt lavpressområdene, samtidig som at flere goder blir tilgjengelig for innovasjons- og vekstselskaper rundt disse kunnskaps- og kompetansemiljøene i lavpressområder. Dette kan innebære alt fra laboratorier, verksteder og høyteknologisk utstyr til utleie, til inkubatører for oppstartsselskaper som tilbyr veiledning, nettverking og gode lokaler til rimelige leiepriser.